

SPRAWOZDANIE

z działalności Urzędu Antymonopolowego

w 1995 roku

Spis treści

Rozdział I

Usytuowanie Urzędu w ramach administracji państwowej i jego nowa struktura organizacyjna.

Rozdział II

Rola Urzędu w kształtowaniu prokonkurencyjnej polityki gospodarczej, budowie systemu prawnego oraz instytucji gospodarki rynkowej.

Rozdział III

Realizacja założeń polityki ochrony konkurencji.

Rozdział IV

Oddziaływanie Urzędu Antymonopolowego na kształtowanie struktur organizacyjnych podmiotów gospodarczych.

Rozdział V

Współpraca z zagranicą.

Rozdział VI

Doskonalenie wiedzy merytorycznej pracowników.

Rozdział VII

Polityka informacyjna UA.

Rozdział I

Usytuowanie Urzędu w ramach administracji państwowej i jego struktura organizacyjna.

Urząd Antymonopolowy jest centralnym organem administracji państwowej, podległym Radzie Ministrów. Działa na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym z dnia 24 lutego 1990 r.

Urząd tworzą: Centrala w Warszawie oraz 9 delegatur terenowych (w Bydgoszczy, Gdańsku, Lublinie, Łodzi, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu).

Centrala UA prowadzi sprawy o zasięgu ogólnokrajowym oraz mające podstawowe znaczenie dla procesów transformacji gospodarki. Delegatury koncentrują się na problemach występujących na rynkach lokalnych a także - na zlecenie Centrali - wykonują działania kontrolne, analityczne, diagnostyczne itp. Wykształcony system współpracy i wymiany informacji zapewnia jednolitość orzecznictwa w sprawach o przeciwdziałanie praktykom monopolistycznym oraz nadzoru nad przekształceniami strukturalnymi.

Do 31.10.95 r. Centrala składała się z czterech departamentów merytorycznych:

- Departamentu Orzecznictwa Antymonopolowego, który zajmował się przeciwdziałaniem praktykom monopolistycznym podmiotów gospodarczych,
- Departamentu Ochrony Konsumentów na Rynkach Zmonopolizowanych odpowiedzialnego za przeciwdziałanie praktykom zmonopolizowanych sektorów użyteczności publicznej (poczta, energetyka, telekomunikacja, sektor wodno-kanalizacyjny),
- Departamentu Polityki Antymonopolowej, Analiz i Kontroli (w skład którego wchodził Zespół ds. Informatyki) odpowiadającego za podejmowanie działań służących kształtowaniu konkurencyjnej struktury rynku ze specjalnym uwzględnieniem przekształceń własnościowych dokonujących się w procesie transformacji,
- Departamentu Prawnego reprezentującego Urząd przed Sądem Antymonopolowym oraz wydającego opinie prawne dotyczące projektów aktów normatywnych i spraw rozpatrywanych przez U.A.

oraz

- Zespołu Współpracy z Zagranicą i Integracji Europejskiej zajmującego się współpracą Urzędu z instytucjami i urzędami ds. konkurencji poszczególnych krajów; negocjacjami umów międzynarodowych w dziedzinie konkurencji oraz gospodarką środkami pomocy PHARE,
- Zespołu Rzecznika prasowego Urzędu, który organizuje kontakty z mediami i przedstawia politykę informacyjną Urzędu.

Jednakże w I półroczu br. podjęta została decyzja odnośnie zmian w strukturze Urzędu. Dotychczasowe pięcioletnie doświadczenia Urzędu oraz nowe obowiązki wynikające z noweli do ustawy, wykazały potrzebę zmian organizacyjnych w centrali UA. W związku z powyższym uznano za celowe utworzenie departamentów w ujęciu sektorowym.

Jednocześnie w związku ze zintensyfikowaniem działań na rzecz procesów dostosowujących polską gospodarkę i system prawny do wymagań Układu Europejskiego, OECD i WTO, oraz otwarciem naszej gospodarki na rynki zagraniczne dostrzeżono potrzebę utworzenia Departamentu Konkurencji Zagranicznej specjalizującego się właśnie w tej dziedzinie.

Wszystko to było powodem przyjęcia od 01.11.95 r. następującej struktury organizacyjnej Urzędu.

Obecnie wygląda ona następująco:

- 1) Gabinet Prezesa /GP/
 - prowadzenie spraw wynikających ze współdziałania Urzędu Antymonopolowego z naczelnymi organami władzy i administracji państwowej,
 - organizacja wewnętrznego funkcjonowania Urzędu.
- 2) Departament Prawny /PR/
 - szeroko rozumiana obsługa prawna Urzędu,
 w tym:
 - opiniowanie, po uzgodnieniu z zainteresowanymi departamentami, projektów aktów prawnych nadsyłanych do Urzędu przez ministrów,
 - reprezentowanie Urzędu przed Sądem Antymonopolowym, naczelnym Sądem Administracyjnym i innymi organami orzekającymi,
 - reprezentowanie Urzędu w Komisji Prawniczej, działającej w Urzędzie Rady Ministrów,
- 3) Departament Praktyk Monopolistycznych i Ochrony Konsumenta na Rynku Dóbr Przemysłowych /DP/

- sprawy dotyczące przemysłu przetwórczego i budownictwa,
- 4) Departament Praktyk Monopolistycznych i Ochrony Konsumenta na Rynku Usług i produktów Rolnych /DR/
 - sprawy z zakresu leśnictwa, przemysłu rolno-spożywczego, handlu i innych usług,
 - sprawy z zakresu usług sektora finansowego (bankowego, ubezpieczeń, papierów wartościowych),
 - prowadzenie wykazu inwestorów giełdowych obejmujących pakiety akcji powyżej 5%.
- 5) Departament Praktyk Monopolistycznych i Ochrony Konsumenta na Rynku Świadczeń Jednostek Infrastruktury /DI/
 - sprawy monopoli sieciowych (naturalnych), tj. działających na rynkach zmonopolizowanych, a także zagadnienia związane z gospodarką komunalną (o zasięgu ogólnokrajowym), transport, mass media, rynek wydawniczy.
- 6) Departament Konkurencji Zagranicznej /DZ/
 - udział w pracach nad harmonizacją polskiego prawa antymonopolowego z europejskimi regułami konkurencji, stosownie do postanowień Układu Stowarzyszeniowego UE - Polska oraz prowadzenie spraw związanych z działaniem Podkomitetu ds. Konkurencji,
 - pomoc publiczna w Polsce w oparciu o normy obowiązujące w Unii Europejskiej,
 - współdziałanie Urzędu z organizacjami międzynarodowymi: OECD, WTO, UNCTAD, a także urzędami zagranicznymi ds. konkurencji oraz z krajami CEFTA i EFTA tworzących sfery wolnego handlu,
 - opiniowanie projektów aktów prawnych z zakresu międzynarodowej wymiany handlowej,
 - udział w pracach międzyresortowych zespołów ds. polityki celnej oraz obrotu towarowego z zagranicą oraz w postępowaniach antydumpingowych,
 - prowadzenie spraw związanych z obsługą i realizacją programu PHARE.

Ponadto w Urzędzie funkcjonują:

- Zespół doradców Prezesa UA,
- Zespół Prasowy,
- Zespół Informatyczny.

Departamenty wykonują swoje zadania poprzez:

- 1) orzecznictwo w sprawach praktyk monopolistycznych - prowadzenie postępowań i przygotowywanie decyzji dotyczących: porozumień monopolistycznych, nadużycia pozycji dominującej (monopolistycznej) i praktyk monopolistycznych wobec konsumenta,
- 2) orzecznictwo w sprawach kształtowania struktur podmiotów gospodarczych - prowadzenie postępowań i przygotowanie decyzji odnośnie zakazu lub zgody łączenia lub przekształcania podmiotów gospodarczych, decyzji dotyczących podziału podmiotów gospodarczych, przewidzianych ustawą z dnia 24 lutego 1990 r.

W 1995 r. w Urzędzie Antymonopolowym przeprowadzono ujednolicenie komputerowego systemu operacyjnego i oprogramowania oraz podłączenie poszczególnych stanowisk komputerowych do sieci.

Ujednolicenie konfiguracji komputerów i połączenie ich w sieć umożliwiło obieg dokumentów bez zbędnego ich drukowania, korzystanie z zasobów udostępnianych na dyskach sieciowych oraz przesyłanie informacji drogą elektroniczną.

Od czerwca 1995 r. trwają w Urzędzie prace nad realizacją nowego programu dzięki któremu możliwe będzie komputerowe ewidencjonowanie orzecznictwa UA i wyroków Sądu Antymonopolowego (robocza nazwa „Monopol”).

Uruchomienie telefonicznych połączeń modemowych, które zrealizowano również w 1995 r. umożliwiło bezpośrednie włączenie do sieci komputerów w Delegaturach UA i dostęp do światowej sieci komputerowej Internet. Dzięki współpracy z firmą Telbank SA Urząd Antymonopolowy posiada swój adres w Internecie, na który docierać może do nas korespondencja z całego świata.

Należy dodać, że w ramach przygotowywanej obecnie reformy centrum gospodarczego (projekt w Parlamencie) przewiduje się istotne poszerzenie kompetencji Urzędu Antymonopolowego i powierzenie mu roli wiodącej w zakresie kreowania i realizacji polityki konsumenckiej Rządu.

Jest to dyktowane potrzebą zdynamizowania i koordynacji działań zmierzających do wypracowania systemu ochrony konsumentów w Polsce i jego harmonizacji ze standardami europejskimi. W szczególności niezbędne jest określenie podstaw formalno-prawnych ochrony interesów nabywców, sposobów implementacji odpowiednich dyrektyw Unii Europejskiej do prawa krajowego oraz stworzenie efektywnego systemu dochodzenia roszczeń konsumenckich.

Za powierzeniem funkcji wiodącej w tym obszarze Urzędowi Antymonopolowemu przemawia integralność polityki prokonkurencyjnej i prokonsumenckiej oraz ponadresortowy charakter Urzędu, co sprawia, że może on być reprezentantem ogółu konsumentów i skutecznie bronić ich interesów.

Rozdział II

Rola Urzędu w kształtowaniu prokonkurencyjnej polityki gospodarczej, budowie systemu prawnego oraz instytucji gospodarki rynkowej.

Transformacja w sferze prawnej i instytucjonalnej jest procesem, którego intensywność wynika zarówno z potrzeb wewnętrznych demokratycznego społeczeństwa jak i z konsekwentnego dążenia do dostosowania systemu prawnego i instytucjonalnego do wymogów instytucji międzynarodowych, których Polska chce być uczestnikiem.

I. Prowadzenie prac legislacyjnych związanych z działalnością merytoryczną i organizacyjną Urzędu.

Koniec prac legislacyjnych nad nowelą do ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym miał miejsce na przełomie 1994 i 1995 r. Potem prace te trwały już tylko w Sejmie i Senacie, a podpisanie tejże noweli przez Prezydenta RP nastąpiło 3 lutego 1995 r. Nowe przepisy weszły w życie 19 maja 1995 r.

Zmiany w ustawie dotyczą wszystkich jej rozdziałów. Na szczególne podkreślenie zasługują zmiany wprowadzone do rozdziału 3, regulującego nadzór Urzędu Antymonopolowego w zakresie łączenia (fuzji) i przekształceń podmiotów gospodarczych:

- w zakresie praktyk monopolistycznych

Katalog praktyk nie uległ zmianie, chociaż praktyki polegające na zawieraniu porozumień miały - przed zmianą ustawy - listę ściśle zamkniętą (5 rodzajów praktyk). Po zmianie lista ta jest otwarta a wymienione praktyki potraktowane jako wymienione przykładowo.

- inne praktyki monopolistyczne

Narzucanie uciążliwych warunków umów oraz uzależnianie zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, nie związanego

z przedmiotem umowy (umowa wiązana). Są to najczęściej wykrywane praktyki monopolistyczne. Inne mogą mieć miejsce tylko w przypadkach gdy podmiot posiada pozycję dominującą na rynku (przed zmianą ustawa nie wymagała tej pozycji).

- w zakresie łączenia i przekształcania podmiotów gospodarczych

Wprowadzono tu całkowicie nowe regulacje, które wyznaczają nowe kierunki działania Urzędu Antymonopolowego zwłaszcza w zakresie łączenia podmiotów gospodarczych, przy czym ustawa nie czyni tu jakichkolwiek wyjątków. Regulacje te eliminują zarówno braki obowiązujących dotychczas przepisów, jak również zbliżają polskie przepisy antymonopolowe do regulacji Unii Europejskiej.

Nowe przepisy obejmują kontrolą Urzędu Antymonopolowego nie tylko połączenia organizacyjne podmiotów gospodarczych ale również przypadki łączenia polegające na: nabywaniu majątku, przejmowaniu przez podmiot gospodarczy kontroli nad innym podmiotem w drodze objęcia lub nabycia akcji lub udziałów oraz obejmowaniu przez tę samą osobę funkcji kierowniczych (np. dyrektora, prezesa) w konkurencyjnym podmiocie gospodarczym. Tej kontroli poddano także instytucje finansowe, w tym banki. Dla wyłączenia spraw bagatelnych ustanowiono odpowiednie progi kwotowe i procentowe.

- w zakresie postępowania antymonopolowego (procedury)

Uwzględniając specyfikę polskiego postępowania antymonopolowego, charakteryzującego się tym, że od decyzji UA służy odwołanie do Sądu Antymonopolowego, dokonano odpowiedniego ujednolicenia procedur przed tymi organami w części dotyczącej postępowania dowodowego.

Stronami postępowania przed UA są niekiedy konkurenci w działalności gospodarczej. Uzyskane w toku postępowania antymonopolowego informacje mogłyby skutkować niekorzystnie z punktu widzenia ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa. Jeżeli podmiot gospodarczy podejmie działania mające na celu zachowanie tych informacji w tajemnicy, stanowią one także tajemnicę w postępowaniu antymonopolowym. Urząd może ograniczyć dostęp do tych informacji stronie postępowania a także nie mogą być one wykorzystane na potrzeby innych postępowań.

Jednocześnie w Urzędzie Antymonopolowym trwały prace nad aktami prawnymi wykonawczymi do ustawy oraz jednolitym tekstem ustawy. Jednolity tekst ustawy o p.p.m. i ogłoszono go w Dz.U. z 1995 r., Nr 80, poz. 405; wydane w tym względzie obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów nosi datę 4 lipca 1995 r.

Opracowano więc:

- rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie określenia szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać zgłoszenie zamiaru łączenia i przekształcenia podmiotów gospodarczych, oraz określenia organów podmiotów zobowiązanych do dokonania tego zgłoszenia; rozporządzenie to Rada Ministrów przyjęła w dniu 13 lipca 1995 r., a ogłoszone zostało w Dz.U. Nr 87, poz. 438.
- zarządzenie Prezesa Urzędu Antymonopolowego w sprawie utworzenia delegatur Urzędu Antymonopolowego oraz określenia ich siedzib, właściwości terytorialnej i rzeczowej. Jednocześnie dokonano podziału kompetencji pomiędzy Centralą Urzędu a delegaturami. Zarządzenie podpisane zostało 27 lipca 1995 r. i ogłoszone w Monitorze Polskim Nr 42, poz. 491. Tym zarządzeniem zamknięto okres tworzenia delegatur, osiągając docelową ich liczbę 9.

Opracowano projekt nowego Statutu, który Rada Ministrów nadała Urzędowi Antymonopolowemu rozporządzeniem z dnia 17 października 1995 r. a ogłoszone zostało w Dz.U. Nr 123, poz. 598.

II. Prowadzenie prac związanych z działalnością legislacyjną Rządu i Parlamentu oraz funkcjonowaniem instytucji gospodarki rynkowej.

Urząd uczestniczy stale w procesie legislacyjnym o zasięgu ogólnym, w formie opiniowania projektów aktów prawnych nadsyłanych przez inne organa, na każdym etapie stosownej procedury, tj.:

- uzgodnień międzyresortowych,
- Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów,
- Rady Ministrów,
- Komisji Sejmowych.

Przedstawiciele Urzędu uczestniczą również w komisjach i komitetach międzyresortowych powołanych dla realizacji specjalnych zadań.

Urząd jest stale reprezentowany w niektórych zespołach, powołanych w 1994 r., dla realizacji programu „Strategia dla Polski” takich jak:

- Zespół XII (Rozwój i reforma systemu finansowego)
- Zespół IX (ochrona konsumenta)
- Zespół X (Międzynarodowa Konkurencyjność Polskiej Gospodarki).

Przedstawiciel Urzędu jest członkiem Komisji Papierów Wartościowych, dzięki czemu Urząd ma wpływ na politykę strukturalną komisji w odniesieniu do rynku publicznego papierów wartościowych, niezależnie od ustawowych uprawnień do kontroli tego rynku.

W posiedzeniach Rady Przekształceń Własnościowych również na stałe uczestniczy przedstawiciel Urzędu.

W 1995 roku przedstawiciele Urzędu brali między innymi udział w pracach następujących komisji i zespołów:

- Międzyresortowego Zespołu ds. Prywatyzacji i Restrukturyzacji Przemysłu Rolno-Spożywczego,
- Międzyresortowego Zespołu ds. Restrukturyzacji PKP,
- Międzyresortowego Zespołu ds. opracowania „Założeń polityki państwa w zakresie racjonalizacji użytkowania energii w sektorze komunalno-bytowym”,
- Międzyresortowego Zespołu do prowadzenia negocjacji w sprawie przystąpienia Polski do „Porozumienia o respektowaniu normalnych warunków konkurencji w przemyśle budowy i remontu statków w ramach OECD”,
- Komisji Prawnej URM

III. Prowadzenie prac legislacyjnych związanych z projektami aktów prawnych nadsyłanych przez inne organy państwowe.

Urząd Antymonopolowy opiniował w zasadzie wszystkie projekty prawne kierowane do rozpatrzenia przez KERM i Radę Ministrów pod kątem ich zgodności z celami chronionymi przez ustawę o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym.

Ogólnie procedura jest następująca: resorty rządowe, przygotowują projekty aktów prawnych i rozsyłają je do innych Ministrów i Prezesów Agencji Rządowych oraz organizują konferencje uzgadniające. Po uzgodnieniach (może zaistnieć sytuacja, w której nie wszystkie uwagi zostaną uwzględnione przez projektodawców) projekty kierowane są do dyskusji na posiedzeniach Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów lub Komitetu Społeczno-Politycznego Rady Ministrów. Po uzgodnieniach na tym szczeblu projekt jest przekazywany z ewentualnymi sprawami spornymi pod obrady Rady Ministrów. Później projekty ustaw są przekazywane do Sejmu. Przedstawiciele Urzędu niejednokrotnie korzystali z możliwości zgłoszenia swoich opinii na posiedzeniach Komisji Sejmowych.

Urząd Antymonopolowy zwracał w szczególności uwagę na te rozwiązania legislacyjne projektów, które mogłyby spowodować ograniczenie konkurencji.

Poniżej przedstawiamy opinie i uwagi Urzędu ilustrujące skalę niezbędnych zmian legislacyjnych w prawodawstwie kraju przechodzącego transformację ustro-

jową. Dotyczyły one w szczególności:

- prawa własności przemysłowej, (Urząd zwrócił uwagę na te postanowienia opiniowanego projektu, które dopuszczają licencje ograniczoną do części terytorium. Urząd uznał, iż niczym nie ograniczona swoboda podziału rynku jest niekorzystna dla konkurencji),
- ceł (Urząd wskazywał na polskie zobowiązania wynikające z traktatów międzynarodowych, jak również na rolę konkurencji międzynarodowej dla wewnętrznej modernizacji polskiej produkcji),
- samorządu gospodarczego, (Urząd wypowiedział się przeciwko „zasadzie powszechnej przynależności” jednostek gospodarczych, traktowanej jako członkostwo obowiązkowe),
- doradztwa podatkowego, (Urząd Antymonopolowy wypowiedział się przeciwko zasadzie, iż udziałowcami w kapitale zakładowym - akcyjnym - spółek wykonujących doradztwo podatkowe mogą być tylko licencjonowani doradcy podatkowi; zgodził się natomiast aby udział ten wynosił 30% udziałów),
- notariatu, (Urząd wypowiedział się przeciwko tworzeniu barier utrudniających zakładanie nowych kancelarii notarialnych),
- łączenia i grupowania niektórych banków państwowych, (Urząd nie jest przeciwny łączeniu banków, uznał jednak, że ustawa tego rodzaju powinna mieć określone ramy czasowe),

Opiniowano również poselskie projekty ustaw:

- Poselski projekt ustawy o systemie ochrony konsumentów (zgłoszone uwagi zostały uwzględnione),

Niezależnie od opiniowania w ramach uzgodnień międzyresortowych projektów ustaw, Departament Prawny zgłaszał swoje uwagi i wnioski do przygotowanych projektów stanowiska Rządu w sprawie poselskich projektów ustaw:

- o zmianie ustawy z 26.08.1994 r. o regulacji rynku cukru,
- restrukturyzacji banków spółdzielczych i Banku Gospodarki Żywnościowej,
- o Narodowym Banku Polskim i nadzorze bankowym.

Na prośbę zainteresowanych Komisji Sejmowych Urząd przedstawił opinię o trzech (zgłoszonych w różnym czasie) poselskich projektach ustawy o Państwowym Monopolu Spirytusowym.

Oceniono, że proponowane rozwiązania nie mogłyby spotkać się z uznaniem Urzędu Antymonopolowego. Projekty te zawierały propozycje zbliżonych rozwią-

zań utrzymania monopolu Państwa w zakresie produkcji i obrotu spirytusem i wyrobami alkoholowymi.

Przekazano także uwagi do kilkudziesięciu projektów rozporządzeń Rady Ministrów:

- w sprawie ogólnych warunków świadczenia usług telekomunikacyjnych,
- w sprawie warunków korzystania z usług pocztowych o charakterze powszechnym,
- w sprawie ogólnych warunków przyłączania sieci telekomunikacyjnych oraz zasad rozliczeń między operatorami,
- w sprawie reklamacji usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym,
- w sprawie transportu samochodowego osób,
- w sprawie opłat za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych oraz za gospodarcze wykorzystanie środowiska i wprowadzanie w nim zmian,
- w sprawie wielkości progowej i ceny progu - dodatkowe cła,
- w sprawie szczegółowych zasad udzielania dopłat do oprocentowania kredytów rolniczych.

Przedmiotem opinii Urzędu były również projekty aktów prawnych związanych z funkcjonowaniem i rozwojem rynku papierów wartościowych w Polsce. Dotyczy to w szczególności następujących projektów:

- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad działania Krajowego Depozytu papierów Wartościowych,
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie form pozagiełdowego wtórnego obrotu papierami wartościowymi,
- zarządzenia Przewodniczącego Komisji papierów Wartościowych w sprawie sposobu przeprowadzania przez przedsiębiorstwa maklerskie transakcji i rozliczeń.

Szczególną uwagę Urząd przywiązywał do sformułowania uwag i wniosków związanych z przygotowanymi projektami rozporządzeń Rady Ministrów dotyczących organizacyjno-finansowych zasad funkcjonowania podmiotów gospodarczych działających w sektorze cukrownictwa.

Urząd skierował również pismo do Prezesa Rady Ministrów w sprawie projektu rozporządzenia Rady Ministrów zakładającego utworzenie czterech holdingów skupiających cukrownie położone wokół siedziby każdego z nich. Urząd zwrócił uwagę na fakt, że prowadzi to do zaniku konkurencji zarówno cenowej, jak i organizacyjnej w stosunku do konsumentów, a także plantatorów buraka cukrowego.

Zdaniem Urzędu za taką organizacją cukrownictwa nie przemawiają istotne argumenty techniczne ani ekonomiczne. Urząd sugerował potrzebę opracowania nowego wariantu organizacji przemysłu cukrowego, pozwalającej na przenikanie się obszarów działania poszczególnych holdingów przez co ich dominacja na rynku lokalnym byłaby znacznie ograniczona. Zwrócono również uwagę na to, że 13 cukrowni jest zdecydowanie przeciwnych włączeniu ich w struktury holdingowe. Uwagi i zastrzeżenia Urzędu zostały wykorzystane w formułowaniu ostatecznych zasad alokacji cukrowni w poszczególnych holdingach.

W odniesieniu do sprawy dopłat do eksportu cukru, Urząd zwrócił uwagę Ministerstwu Rolnictwa na to, że dopłaty te znajdują swe odbicie we wzroście ceny detalicznej cukru na rynku krajowym. Dlatego też Urząd stał na stanowisku, że należy zaniechać lub ograniczyć stosowanie wszelkich mechanizmów regulacyjnych, które mogą wpływać na wzrost cen detalicznych.

Urząd opiniował również projekt dokumentu przygotowanego zgodnie z decyzją Rady Ministrów pt. „Górnictwo węgla kamiennego - polityka Państwa i Sektora na lata 1996-2000”.

Zwrócono uwagę m.in. na następujące okoliczności:

- potrzebę wnikliwego przeanalizowania potrzeb gospodarki i uzasadnionego eksportu i na tym tle jednoznaczne określenie poziomu wydobycia węgla w latach 1996 - 2000,
- wyznaczenie ostatecznych terminów zamknięcia kopalń trwale nierentownych,
- potrzebę jasnego sprecyzowania zasad dalszego subwencjonowania tego sektora i sposobu dysponowania kwotami uzyskanymi z budżetu na ten cel.

Zdaniem Urzędu, zasadniczym mankamentem przedstawionego projektu jest brak koncepcji wprowadzenia w tym sektorze zasad gospodarki rynkowej, nawet w odległej perspektywie czasu.

Urząd przygotował analizę stanu realizacji programu restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 1992-1994. Opracowanie to rozesłane zostało do zainteresowanych resortów i instytucji, było również przedmiotem obrad Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów. Uwagi i zastrzeżenia Urzędu dotyczyły m.in.:

- nieosiągnięcia przez górnictwo węgla kamiennego planowanej rentowności brutto oraz netto,
- niekorzystnych relacji między wzrostem wynagrodzeń a wzrostem wydajności pracy,

- przedłużania bez ekonomicznego uzasadnienia okresów likwidacji kopalń.

Uwagi Urzędu zostały uwzględnione w decyzjach, jakie podjął Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów, przekazanych Ministerstwu Przemysłu i Handlu.

Opiniując „Założenia polityki energetycznej Polski do 2000 r.” Urząd stwierdził, że dokument ten zawiera koncepcje i rozwiązania, które są zgodne ze stanowiskiem Urzędu, w szczególności:

- wprowadzenia mechanizmów konkurencji tam gdzie to jest możliwe i zasadne,
- przyjęcia zasady dostępu do sieci przez inne podmioty, co jest kluczowym warunkiem umożliwiającym rozwój konkurencji w sieciowych podsektorach energetycznych (elektroenergetyczny i gazowniczy),
- akceptacji rozdziału funkcji regulacyjnej od funkcji właścicielskiej,
- usankcjonowania zasady cen ekonomicznych, co powinno otworzyć drogę do u-rynkwienia sektora energetycznego, jak również do jego prywatyzacji.

Równocześnie Urząd konsekwentnie podtrzymał swoje stanowisko dotyczące potrzeby jak najszybszego zdecentralizowania trybu regulacji cen ciepła przy wykorzystaniu możliwości jakie w tym zakresie stworzy nowa ustawa: Prawo energetyczne.

Uwagi zgłoszono również do opracowań dotyczących polityki gospodarczej:

- Problemy funkcjonowania rynku cukru w Polsce,
- Ocena funkcjonowania systemu bankowego w Polsce,
- Stan ekonomiczno-finansowy restrukturyzacji i prywatyzacji przemysłu rolno-spożywczego,
- Cele i zasady prywatyzacji przemysłu tytoniowego.

Dokonano oceny ofert koncernu Daewoo związanych z prywatyzacją FSO w Warszawie i FSL w Lublinie.

- Rozwiązania organizacyjno- prawne oraz propozycje zadań dla Państwowej Agencji Inwestycji Zagranicznych,
- Raport o polityce regionalnej,
- Stanowisko Rządu w sprawie polityki państwa dla wzrostu konkurencyjności polskiego przemysłu okrętowego,
- Stanowisko Rządu w sprawie przystąpienia do „Porozumienia OECD o respektowaniu normalnych warunków konkurencyjności w komercyjnym przemyśle budo-

wy i remontu statków”.

Opiniując prezentowane Komitetowi Ekonomicznemu Rady Ministrów „Cele i zasady prywatyzacji przemysłu tytoniowego” Urząd opowiedział się za prywatyzacją kapitałową tego sektora bez ograniczania zaangażowania inwestora strategicznego do 49% kapitału akcyjnego, ale z zagwarantowaniem „złotej akcji” dla Skarbu państwa. Równocześnie uznano za uzasadnione zabezpieczenie interesów krajowych plantatorów tytoniu przez zobowiązanie inwestora strategicznego aby do produkcji papierosów używany był, w określonym procencie, tytoń krajowy.

Urząd oceniał też wnioski kierowane na posiedzenia Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów o udzielenie pomocy ze środków budżetowych EFSAL na wsparcie restrukturyzacji bądź osłony likwidowanych przedsiębiorstw (ponad 20). Zdaniem Urzędu ich pozytywne załatwienie nie stanowiło zagrożenia dla stanu konkurencji.

IV. Reprezentowanie Urzędu Antymonopolowego przed Sądem Antymonopolowym.

Do Urzędu Antymonopolowego w 1995 r. wpłynęło 66 odwołań od jego decyzji, z tego do Sądu Antymonopolowego przekazano 56 odwołań ze stosownymi wnioskami. 8 spraw zwrócono do Departamentów lub Delegatur w celu uzupełnienia postępowania.

Z 56 odwołań złożonych w 1995 r., Sąd rozpoznał 34, z czego: w 16 przypadkach oddalił odwołanie i utrzymał w mocy decyzję Urzędu; w 5 uchylił decyzję; w 6 zmienił decyzję; w 2 umorzył postępowanie z powodu cofnięcia odwołania; w 5 przypadkach odrzucił odwołanie.

Do rozpatrzenia przez Sąd pozostały 23 sprawy.

Ponadto w 1995 r. Sąd Antymonopolowy rozpoznał 31 spraw złożonych w Sądzie w 1994 r. z czego: w 17 oddalił odwołania; w 7 uchylił decyzję; w 1 umorzył postępowanie z powodu cofnięcia odwołania; w 5 zmienił decyzję; w 1 odrzucił odwołanie.

Tak więc w 1995 r. (w okresie sprawozdawczym) Sąd Antymonopolowy rozpoznał łącznie 65 (31 z 1994 r. i 34 z 1995 r.) spraw, z tego: 33 odwołania oddalił i utrzymał w mocy decyzję; 12 decyzji uchylił; w 3 przypadkach umorzył postępowanie; w 11 zmienił decyzję; w 6 odrzucił odwołanie.

Sąd Antymonopolowy w dwóch sprawach powziął poważne wątpliwości

prawne i zwrócił się z zapytaniem do Sądu Najwyższego.

W jednym przypadku chodziło o opinię czy ustalane przez gminę niższe stawki opłat za wodę dla gospodarstw domowych mogą mieć także zastosowanie do budujących domy mieszkalne dla własnego użytku.

W drugim zaś przypadku zapytanie dotyczyło interpretacji art. 16 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym, w szczególności, czy kary przewidziane ustawą mają być nakładane na prezydium okręgowej rady aptekarskiej, czy członków tego prezydium.

Rozdział III

Realizacja założeń polityki ochrony konkurencji

I. Orzecznictwo antymonopolowe.

Przeciwdziałanie praktykom monopolistycznym podmiotów gospodarczych w formie decyzji administracyjnych w tej dziedzinie podejmuje zarówno centrala Urzędu, jak i Delegatury.

Sprawy Orzecznictwa Antymonopolowego były do tej pory prowadzone w Urzędzie przez Departament Orzecznictwa, Departament Ochrony Konsumentów na Rynkach Zmonopolizowanych, oraz Delegatury.

Zestawienie przeprowadzonych spraw ilustruje poniższa tablica.

	postępowania						ogółem			
wynik	wszczęte z urzędu			wszczęte na wniosek						Razem
	DO	Del.	DOK	DO	Del.	DOK	DO	Del.	DOK	
stwierdzono praktykę	6	3	-	5	41	23	11	44	23	78
nie stwierdzono praktyki	3	-	1	8	29	13	11	29	14	54
umorzono	1	-	1	4	16	8	5	16	9	30
wyjaśniające	12	5	-	101	176	139	113	181	139	433
zatwierdzające ugodę	-	-	-	1	6	-	1	6	-	7
Ogółem sprawy	22	8	2	119	268	185	141	276	185	602

Zestawienie powyższe wskazuje na kilka istotnych tendencji:

- najistotniejsze dla transformującej się gospodarki sprawy wszczynane są z urzędu przede wszystkim w Centrali UA,
- dużą rolę odgrywają postępowania wyjaśniające wszczęte z urzędu. Świadczą one, że U.A. kontroluje sytuację na rynku i reaguje na niepokojące sygnały (prasowe, konsumenckie, itp.).

Do statutowych obowiązków Urzędu należy prowadzenie postępowań administracyjnych i wyjaśniających. Wśród nich na specjalne omówienie zasługują sprawy z zakresu stosowania praktyk monopolistycznych w formie utrudniania dostępu do rynku, dotyczące m.in. ogólnokrajowych sieci dystrybucyjnych:

- sprawa przeciwko Sony Poland Sp. z o.o. o stosowanie praktyk monopolistycznych polegających na: narzucaniu uciążliwych warunków umowy, eliminowaniu z rynku i ograniczeniu dostępu do rynku niezależnych importerów oryginalnego sprzętu audiowizualnego firmy Sony, wprowadzeniu zakazu paralelnego importu markowego sprzętu pochodzącego z innych źródeł niż kanał dystrybucyjny kontrolowany przez Sony Poland.

Wniosek złożyła firma Niku Products Spółka z o.o., która m.in. zajmowała się importem oryginalnego sprzętu audio-wizualnego Sony (w szczególności telewizorów kolorowych) z Azji (głównie z Singapuru).

W wyniku prowadzonego postępowania strony przedstawiły Urzędowi Antymonopolowemu ugodę do zatwierdzenia wraz z wnioskiem o umorzenie postępowania w sprawie.

Rozpatrując powyższy wniosek stron Urząd Antymonopolowy dokonał oceny skuteczności tego wniosku na tle art. 105 § 2 k.p.a., zgodnie z którym umorzenie postępowania może nastąpić wówczas, gdy wystąpi o to wnioskodawca i nie sprzeciwi się drugi uczestnik postępowania, a równocześnie umorzenie postępowania nie jest sprzeczne z interesem społecznym. W ocenie Urzędu zmodyfikowanie umowy autoryzowanego partnera i sprzedawcy - przedstawione w ugodzie - zawierały w dalszym ciągu postanowienia, sankcjonujące zakaz paralelnego importu markowego sprzętu audiowizualnego firmy Sony, pochodzącego z innych źródeł niż kanał dystrybucyjny kontrolowany za pośrednictwem Sony Poland.

Zdaniem Urzędu, utrzymanie takiego uregulowania w dalszym ciągu eliminowałoby możliwość powstania rzeczywistej konkurencji wewnątrzmarkowej, co byłoby równoznaczne z naruszeniem interesu publiczno-prawnego (społecznego) na

straży którego stoi Urząd Antymonopolowy. Strony zostały poinformowane o stanowisku Urzędu w sprawie niemożności umorzenia postępowania.

Z uwagi na powyższe strony zadeklarowały wolę zawarcia dodatkowej ugody.

W konsekwencji Urząd Antymonopolowy otrzymał do rozpatrzenia ugode wraz ze zmodyfikowaną wersją umów autoryzowanego partnera i autoryzowanego sprzedawcy. Urząd uznał, iż wprowadzone zmiany eliminują zakaz paralelnego importu, tym samym dopuszczają możliwość zaopatrywania się w sprzęt audio-wizualny z innych źródeł niż kanały dystrybucyjne wskazane i kontrolowane przez Sony Poland. Rezygnacja z tego zapisu pozwala dealerom na zaopatrywanie się u wszystkich autoryzowanych dystrybutorów sieci Sony poza granicami Polski co oznacza, że usunięte zostały warunki naruszające przepisy antymonopolowe. Postępowanie w związku z powyższym zostało umorzone.

- sprawa z wniosku firmy „Chio Lilly Chips” Sp. z o.o. przeciwko „E.Wedel” S.A. o stosowanie praktyk monopolistycznych polegających na narzucaniu uciążliwych warunków umów o współpracy w zakresie handlu wyrobami produkowanymi przez „E.Wedel” na rynku słonych przekąsek przynoszących tej firmie nieuzasadnione korzyści oraz nadużywaniu pozycji dominującej poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania konkurencji wskutek zakazania w jego 77 sklepach patronackich handlu wyrobami innymi niż produkowanymi przez E.Wedel.

W toku postępowania dokonano oceny pod kątem zgodności z przepisem art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy antymonopolowej dwóch rodzajów umów zawieranych przez E.Wedel: umów patronackich (tj. umów o współpracy w zakresie handlu wyrobami Wedla) oraz pozostałych umów sprzedaży i nie stwierdzono praktyki monopolistycznej. Decyzja jest prawomocna.

- sprawa przeciwko Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego „WZK - Gorzyce”, dotycząca różnicowania cen części zamiennych do silników spalinowych montowanych w samochodach osobowych produkcji krajowej. Zakazano stosowania przez „WSK - Gorzyce” praktyki monopolistycznej, określonej w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy antymonopolowej, polegającej na nadużyciu pozycji dominującej na rynku poprzez ustalenie wysokości cen sprzedaży krajowej w zależności od kierunku ich sprzedaży w sposób powodujący nieuzasadnione ekonomicznie uprzywilejowanie kooperantów, tj. Fabryki Samochodów Osobowych w Warszawie i Fiata Auto Poladn SA w Bielsku Białej, w stosunku do innych krajowych odbiorców nabywających tego samego rodzaju wyroby z przeznaczeniem na części zamienne.

- sprawa z wniosku Spółki Cywilnej „Zajazd Galicja” przeciwko Euro American Konsorcjum „Autotak” w Bielsku Białej o stosowanie praktyki monopolistycznej polegającej na narzucaniu uciążliwych warunków umów przynoszących nieuzasadnione korzyści na skutek narzucania nierównoprawnych warunków umów sprzedaży ratalnej samochodów osobowych. Ww. postępowanie zakończone zostało decyzją nie stwierdzającą praktyki, bowiem „Autotak” nie zajmowało na rynku krajowym pozycji domijnującej w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy antymonopolowej.

Przeprowadzone badanie wykazało, że klienci mieli i mają w dalszym ciągu duże możliwości wyboru dealerów sprzedających w systemie ratalnym, jak również banków mogących udzielić kredytu na zakup samochodów. „Autotak” zatem, ze względu na nieznaczny udział w rynku (oceniany na 14,86%) i istnienie dużych możliwości skorzystania przez klientów z innych form zakupu samochodów na raty nie mógł narzucić klientom, w tym uczestnikowi postępowania, warunków umowy. „Autotak” wniosło odwołanie od decyzji w części dotyczącej uzasadnienia postulując o usunięcie z treści uzasadnienia elementów ocennych proponowanej przez „Autotak” umowy.

Z innych dziedzin warte specjalnego odnotowania są sprawy:

- o dumping:

- sprawa z wniosku Przedsiębiorstwa Produkcji i Zbytu Gazów Technicznych „Technogaz” Sp. z o.o. w Bielsku Białej przeciwko Linde Gaz Polska Sp. z o.o. w Krakowie. W toku postępowania ustalono, że spółka Linde Gaz, wykorzystując swoją pozycję dominującą na rynku lokalnym, na którym pierwotnie działała, stosowała ceny poniżej kosztów na rynku lokalnym, na który zdecydowała się wejść. Urząd wydał nakaz zaniechania stosowania przez Linde Gaz praktyk monopolistycznych określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 i art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy antymonopolowej, polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez sprzedaż acetyleny poniżej kosztów w celu eliminacji konkurentów oraz dyskryminację niektórych odbiorców. Decyzja jest prawomocna.

- sprawa z wniosku prywatnego przewoźnika przeciwko PKS Biała Podlaska o nadużywanie pozycji dominującej na rynku poprzez sprzedaż poniżej kosztów własnych usług przewozu pasażerów, określonej w art. 5 ust. 1 pkt 1 i 5. Stwierdzono stosowanie praktyki monopolistycznej. Decyzja jest prawomocna.

- dotyczące porozumień cenowych

- sprawa o porozumienie odnośnie cen oleju słonecznikowego i rzepakowe-

go. Nie stwierdzono stosowania praktyki monopolistycznej,

- sprawa o porozumienie producentów nawozów sztucznych. W wyniku postępowania wykazano, że producenci nawozów podnosili ceny kilkakrotnie w tych samych datach do identycznego poziomu. Stwierdzono stosowanie przez Zakłady Azotowe w Puławach, Włocławku i Tarnowie-Mościcach, praktyki monopolistycznej polegającej na zawarciu porozumienia cenowego, naruszającego art. 4 ust. 2 i nakazano zaniechanie jej stosowania oraz ustalono karę pieniężną w wysokości 16 miliardów starych złotych dla Z.A. „Puławy”, 9 miliardów starych złotych dla Z.A. „Włocławek” i 300 milionów starych złotych dla Z.A. „Mościce”.

Interesującą była również sprawa nabycia przez Zakład Przemysłu Gipsowego „Dolina Nidy” w Gackach należących uprzednio do „Capital Finance” Sp. z o.o. 55% udziałów Zakładu Przemysłu Gipsowego „Stawiany” Sp. z o.o. w Szarbkowie. W wyniku przeprowadzonego z urzędu postępowania administracyjnego stwierdzono stosowanie przez ZPG Gacki praktyki monopolistycznej określonej w art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy antymonopolowej, polegającej na nabywaniu udziałów lub akcji spółek, którego skutkiem było istotne osłabienie konkurencji.

W sektorach infrastrukturalnych często występują sprawy o zasięgu lokalnym mające jednak charakter ogólny. I tak np.:

- w sektorze telekomunikacji

- sprawa wszczęta na wniosek Lublin Telekom Sp. z o.o. przeciwko Telekomunikacji Polskiej SA w związku z odmową Zakładu Telekomunikacji TP SA w Lublinie dostępu do kanalizacji telefonicznej w Świdniku i utrudnianiem tym samym przyłączenia sieci operatora do krajowej sieci telekomunikacyjnej. Lublin Telekom działa na podstawie zezwolenia Ministra Łączności na działalność w zakresie budowy i operowania siecią oraz świadczenia usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym. Po przeprowadzeniu szczegółowego postępowania dowodowego Urząd stwierdził, iż zarzuty wnioskodawcy okazały się zasadne. W związku z tym Urząd wydał decyzję administracyjną nakazującą zaniechanie stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na bezzasadnym opóźnianiu przyłączenia sieci nowego operatora telekomunikacyjnego do krajowej sieci telekomunikacyjnej poprzez narzucanie mu obowiązków nie związanych z rzeczywistymi potrzebami obu sieci, bądź niewspółmiernych do zakresu współpracy (współfinansowanie budowy sieci lokalnej TP SA) w celu opóźnienia połączenia obu sieci. Opóźnienie to stanowiło przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania i rozwoju konkurencji na rynku usług telekomunikacyjnych o charakterze po-

wszechnym, tj. naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym. Nakazując zaniechanie praktyki monopolistycznej Urząd wymierzył TP SA karę pieniężną w wysokości 500 tys. złotych mając na uwadze jej dyscyplinujący i prewencyjny charakter. Decyzja zaskarżona została przez TP SA do Sądu Antymonopolowego i jest obecnie przedmiotem postępowania odwoławczego.

- w sektorze energetyki:

- sprawa wszczęta na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „Batory” przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej w Katowicach. Dotyczyła ona narzucania przez ww. przedsiębiorstwo uciążliwych warunków umowy w postaci odmowy uczestniczenia w finansowaniu urządzeń ciepłowniczych, wybudowanych kosztem Spółdzielni, które stały się własnością PEC i przynoszących nieuzasadnione korzyści; oraz na nadużyciu pozycji dominującej na rynku poprzez sprzedaż towaru w sposób powodujący uprzywilejowanie innych podmiotów gospodarczych. W toku postępowania potwierdziła się zasadność zarzutów stawianych przez wnioskodawcę. Urząd stwierdził stosowanie praktyki monopolistycznej.

Zauważyć należy, iż orzecznictwo Sądu Antymonopolowego w tych sprawach jest już ustalone od paru lat. Ponadto w sprawie tej wypowiedział się również Trybunał Konstytucyjny.

- sprawa wszczęta z urzędu przeciwko Dolnośląskiemu Okręgowemu Zakładowi Gazowniczemu we Wrocławiu dotycząca uzależnienia od spełnienia innych warunków nie związanych z przedmiotem umowy zawarcia umowy o dostarczenie energii. Zarzuty sformułowane przez Urząd dotyczyły stosowania praktyk monopolistycznych w zakresie:

- 1) wymuszania na odbiorcach gazu (przy braku warunków technicznych) obowiązku uiszczenia bezzwrotnej opłaty partycypacyjnej;
- 2) uzależniania zawarcia umowy o dostawę gazu do celów grzewczych od dokonania wpłaty partycypacyjnej na sfinansowanie części kosztów inwestycji stwarzających warunki techniczne dla celów grzewczych;
- 3) sprzedaży gazu w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych odbiorców gazu.

Decyzja potwierdzająca stawiane zarzuty wydana została na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 1, art. 4 ust. 1 pkt 2, art. 5 ust. 1;

- w sektorze wodno-kanalizacyjnym:

W sprawach dotyczących narzucania uciążliwych warunków umowy odnotowano znaczny spadek liczby wniosków w tej dziedzinie po wprowadzeniu z inicjatywy Urzędu ramowego wzorca umowy z konsumentami,

- sprawa z wniosku Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Bychawie przeciwko Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Bychawie o stosowanie praktyk monopolistycznych na rynku dostawy wody i odprowadzaniu ścieków polegających na różnicowaniu cen ze względu na kryteria podmiotowe.

Wnioskodawca skarżył PGK w Bychawie o pobieranie opłat za wodę od podmiotów innych niż gospodarstwa domowe zwiększonych o 100% oraz za odprowadzanie ścieków od podmiotów innych niż gospodarstwa domowe zwiększonych o 112%. Stwierdzono stosowanie praktyki monopolistycznej, polegającej na nadużyciu pozycji dominującej poprzez podział rynku wg kryteriów podmiotowych (art. 5 ust. 2 ustawy o p.p.m.) oraz sprzedaż towarów w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych podmiotów (art. 5 ust. 3 ustawy o p.p.m.) a także polegającej na narzucaniu uciążliwych warunków umów, przynoszących podmiotowi gospodarczemu nieuzasadnione korzyści (art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o p.p.m.).

- w sektorze usług cmentarnych

- najbardziej charakterystyczną była sprawa z wniosku Federacji Konsumentów - Klub Krakowski, dotycząca wysokości opłat cmentarnych pobieranych przez Zarząd Cmentarzy Komunalnych w Krakowie oraz wstrzymywania przez ZCK przydziału miejsc pod budowę grobów murowanych. W toku postępowania dokonano porównania opłat w 10 największych miastach Polski. Ankieta wykazała, iż opłaty pobierane w Krakowie były najwyższe. Progresja wysokości opłat pobieranych przez ZCK była przedmiotem analizy, która wykazała, iż nastąpił wzrost średnio o ok. 800%.

UA stwierdził stosowanie praktyk monopolistycznych z art. 4.1.1), 7.1.2), 7.1.3) ustawy antymonopolowej polegających na:

- 1) narzucaniu uciążliwych warunków umów, przynoszących podmiotowi nieuzasadnione korzyści poprzez:
 - pobieranie nadmiernie wygórowanych opłat cmentarnych w celu uzyskania środków na sfinansowanie inwestycji cmentarnych,
 - zamieszczenie w umowie-zezwoleń na budowę grobu postanowień uzależniających późniejsze zbycie przez dysponenta praw do grobu murowanego od wniesienia na rzecz ZCK opłaty w wysokości 2.250-2.850 zł.

2) wstrzymywaniu sprzedaży towarów prowadzącemu do podwyższenia cen poprzez:

- wstrzymywanie zezwoleń na budowę grobów murowanych i zawierania umów dzierżawy miejsc pod budowę tych grobów, a następnie podjęcie tych działań po wprowadzeniu z dniem 19.05.1994 r. podwyżki opłat.

3) pobieraniu nadmiernie wygórowanych opłat cmentarnych w wysokości określonej w cenniku opłat za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych, będących zał. nr 1 do uchwały Nr 263/94 Zarządu Miasta Krakowa.

Od decyzji Urzędu odwołanie złożył ZCK. Sprawa oczekuje na rozpoznanie przez Sąd Antymonopolowy.

II. Badanie rynków

Badania rynków były prowadzone w Urzędzie przede wszystkim dla potrzeb toczących się postępowań administracyjnych oraz w celu weryfikacji sytuacji na niektórych rynkach, gdzie można było domniemywać, iż stosowane są praktyki monopolistyczne. Wykorzystywano je również dla porównywania poszczególnych rynków lokalnych.

W skali ogólnokrajowej w 1995 r. badaniami objętych zostało 12 rynków produktowych, w tym:

- rynek sprzętu audio-video (w tym odbiorniki telewizyjne) - badaniem objęto głównych producentów i importerów tego sprzętu,
- rynek wyrobów czekoladowych,
- rynek tzw. „słonych przekąsek” - (chrupki, chipsy itp.)
- rynek kamienia gipsowego oraz gipsu surowego
- rynek olejów bazowych, w tym typu Bright Stock - badaniem objęto wszystkie rafinerie w Polsce,
- rynek kawy ziarnistej - ankietę skierowano do największych importerów,
- rynek surowca drzewnego - wielko i średnio-wymiarowego - tartaczne, okleinowe i papierówka,
- rynek grupowych i indywidualnych ubezpieczeń na życie,
- rynek tkanin ubraniowych - rozesłano ankietę do 19 producentów tkanin ubraniowych,
- rynek margaryn - badanie przeprowadzono na podstawie ankiety skierowanej do

- 7 krajowych zakładów tłuszczowych,
- rynek olejów jadalnych,
 - rynek aparatów telefonicznych końcowych sieci radiotelefonii komórkowej NMT - 450 oraz akcesoriów do tych aparatów z uwzględnieniem dwóch subrynków, tj. telefonów komórkowych przenośnych i podręcznych.

Badania rynków lokalnych były prowadzone przez Delegatury Urzędu dla potrzeb toczących się spraw na terenie ich działania, na prośbę innych delegatur, oraz na wniosek Centrali. Najczęściej badania prowadzone były w sektorze usług komunalnych, zbadano m.in. rynek usług wodno - kanalizacyjnych, usług związanych z oczyszczaniem miasta i energetykę. Badaniami objęto również sektory: usług transportowych, rynek dzierżawy nieruchomości i usług cmentarnych oraz telekomunikację, łączność, rynek wydawców prasowych dzienników regionalnych i rynek towarowy.

Rozdział IV

Oddziaływanie Urzędu Antymonopolowego na kształtowanie struktur organizacyjnych podmiotów gospodarczych

W omawianej wyżej noweli ustawy antymonopolowej za podlegające kontroli Urzędu uznane zostały połączenia m.in.: nabycie lub przejęcie zorganizowanej części mienia innego podmiotu gospodarczego, objęcie lub nabycie akcji innego podmiotu gospodarczego, połączenia banków oraz przejęcie w inny sposób bezpośrednio lub pośrednio kontroli nad innym podmiotem gospodarczym.

Zakres merytoryczny i liczbę spraw związanych z kształtowaniem struktur organizacyjnych podmiotów gospodarczych ilustruje poniższe zestawienie:

	Centrala UA	Delegatury
Sprawy rozpatrzone do 30 listopada 1995 r.	130	203
Wydano opinii pozytywnych dotyczących:		
- przekształcenia	32	95
- utworzenia ^{x)}	32	81

^{x)} opinie wydane do 19 maja 1995 r. tj. do dnia, w którym weszła w życie znowelizowana ustawa o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym

- podziału	-	-
- łączenia ^{xx)}	66	68
w tym:		
- połączenia podmiotów gospodarczych	13	15
- nabycia lub przejęcia zorganizowanej części mienia innego podmiotu gospodarczego	10	17
- objęcia lub nabycia akcji lub udziałów innego podmiotu gospodarczego	37	36
- objęcia lub nabycia akcji przez instytucje finansowe, dla których obrót papierami wartościowymi jest przedmiotem działalności gospodarczej	2	-
- połączenia banków	4	-

Departament nie wydał w 1995 roku decyzji zakazujących przekształcenia lub połączenia, natomiast w szeregu przypadków dzięki uzgodnieniom w fazie przeddecyzyjnej bądź ze stronami zgłaszającymi zamiar, bądź również z Ministerstwem Przekształceń Własnościowych lub Ministerstwem Przemysłu i Handlu, dokonano takiej modyfikacji zgłoszeń zamiaru łączenia, dzięki której uzyskały one aprobatę Urzędu Antymonopolowego.

W drugim półroczu 1995 roku Departament udzielił kilkudziesięciu odpowiedzi na pisma, które wpłynęły od organów zarządzających podmiotami gospodarczymi, a które zawierały pytania bądź prośby dotyczące interpretacji przepisów znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i kwestii związanych z wypełnieniem kwestionariuszy stanowiących załącznik do w/w Rozporządzenia Rady Ministrów.

Część spraw nie została rozpatrzona (o czym informowano wnioskodawców) ze względu na to, że zainteresowane podmioty gospodarcze nie przekraczały progów (dotyczących wartości sprzedaży, bądź wartości nabywanego mienia) określonych w znowelizowanej ustawie, a tym samym nie miały obowiązku uzyskiwania zgody Urzędu na dokonanie zamierzonych operacji.

Od prawie trzech lat w obszarze zainteresowań Urzędu znajduje się sprawa

^{xx)} Zgodnie z wymogiem Rozporządzenia Rady Ministrów z 13 lipca 1995 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków jakim powinno odpowiadać zgłoszenie zamiaru łączenia i przekształcenia podmiotów gospodarczych

podziału P.P. Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo. W marcu 1993 r. na podstawie art. 12 ustawy Urząd Antymonopolowy wydał decyzję nakazującą podział tego przedsiębiorstwa w latach 1994 - 1995, ze względu na fakt stałego ograniczania konkurencji.

Minister Przemysłu i Handlu przedstawił w bieżącym roku nowy "Program restrukturyzacji organizacyjnej PP Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo", który uzyskał akceptację Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów. Ponieważ w/w program zakłada co do meritum realizację decyzji Urzędu z marca 1993 roku, Urząd zadecydował o zmianie terminów realizacji tej decyzji i dostosowaniu ich do terminów przyjętych w programie.

W sektorze przemysłu drzewnego Urząd Antymonopolowy zmienił termin wykonania decyzji podziałowej dotyczącej jednego z przedsiębiorstw i pozytywnie zaopiniował (po konsultacji z zainteresowanymi wojewodami) projekt zarządzenia o podziale tego przedsiębiorstwa.

W 1995 roku kontynuowana była współpraca Departamentu Polityki Antymonopolowej z Departamentem Narodowych Funduszy Inwestycyjnych Ministerstwa Przekształceń Własnościowych. Obejmowała ona zarówno opiniowanie aktów wykonawczych do ustawy z dnia 30 kwietnia 1993 roku o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji, jak i opiniowanie kolejnych list przedsiębiorstw i spółek, których akcje miały być wniesione do Narodowych Funduszy Inwestycyjnych. W sumie Departament analizował pozycję rynkową 514 spółek, które miały wejść do Narodowych Funduszy Inwestycyjnych w kolejnych czterech transzach. W wyniku tych analiz Urząd przekazywał Ministerstwu Przekształceń Własnościowych listy wyłączeń zawierające nazwy przedsiębiorstw - spółek, których wiodące pakiety akcji nie powinny zdaniem Urzędu wchodzić do tego samego funduszu inwestycyjnego. Główną zasadą przyjętą przez Departament przy sporządzaniu w/w list było to, aby przedsiębiorstwa kontrolowane przez jeden fundusz i wytwarzające ten sam asortyment wyrobów lub świadczących tego samego rodzaju usługi nie osiągnęły pozycji dominującej na rynku.

Realizując statutowe zadanie Urząd rozpatrywał wnioski kilkunastu dużych firm zagranicznych, które zdecydowały się zainwestować w Polsce w 1995 r. W ramach prywatyzacji kapitałowej firmy te nabyły znaczące pakiety akcji polskich podmiotów gospodarczych. wśród tych spraw, które były opiniowane przez Urząd wymienić należy nabycie lub objęcie przez:

- grupę David S. Smith (Wielka Brytania) akcji Kielckich Zakładów Wyrobów

Papierowych SA,

- firmę Lafarge (Francja) akcji Kombinatu Celulozowo - Wapienniczego „Kujawy” SA.
- firmę Nestle (Szwajcaria) akcji Kaliskich Zakładów Koncentratów Spożywczych „Winiary” SA,
- firmę Philips Lighting Holding B.V. Eindhoven akcji Zakładów Sprzętu Oświetleniowego „Polam-Farel” w Kętrzynie,
- firmę z Grupy Michelin (Francja) akcji Zakładów Opon Samochodowych „Stomil” SA w Olsztynie,
- firmę z Grupy Goodyear (USA) akcji Firmy Oponiarskiej „Dębica” SA w Dębicy,
- firmę Quarzwerke GmbH Frenchel (Niemcy) akcji Kopalni i Zakładu Przerobczego Piasków Szklarskich „Osiecznica”,
- firmę Akiiebolaget SKF (Szwecja) akcji Fabryki Łożysk Tocznych SA Poznania.

I. Badania stanu koncentracji oraz kształtowania się cen w warunkach ograniczenia konkurencji.

Sektor kolportażu prasy. Zebrano informacje i dokonano oceny organizacji i działalności Spółki Akcyjnej "Ruch" w latach 1992-1994, gdyż mimo zaleceń Urzędu Antymonopolowego sformułowanych w 1991r przy przekształcaniu Przedsiębiorstwa Państwowego "Ruch" w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, władze Spółki nie podjęły praktycznie żadnych działań restrukturyzacyjnych służących rozwojowi konkurencji. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że z koncepcji restrukturyzacji Spółki wynika, że nie zamierza się ona restrukturyzować się w sposób "służący rozwojowi konkurencji". Zdaniem władz Spółki w okresie jaki upłynął od przekształcenia Spółki zmieniła się sytuacja na rynku. Pojawiło się wiele nowych podmiotów świadczących usługi kolportażu prasy. W tej sytuacji Urząd wystąpił do Ministra Przekształceń Własnościowych z prośbą o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zamierzona transakcja sprzedaży SA "Ruch" inwestorowi strategicznemu będzie uwzględniała wcześniejsze uzgodnienia poczynione z Urzędem w sprawie opracowania i rozpoczęcia wdrażania programu restrukturyzacji służącej rozwojowi konkurencji, czy też Minister przewiduje wystąpienie do Urzędu z wnioskiem w sprawie modyfikacji decyzji.

Sektor hotelarski. Zebrano informacje i dokonano analizy organizacji i działalności Spółki Akcyjnej "Orbis" w latach 1992-1994. Wiązało się to z faktem, że wyrażając zgodę na przekształcenie Przedsiębiorstwa Państwowego "Orbis" w Jednoosobową Spółkę Skarbu Państwa Urząd Antymonopolowy wydał decyzję pod warunkiem opracowania i rozpoczęcia wdrażania już w 1991 roku programu restrukturyzacji.

Z danych zebranych przez Urząd wynika, że Spółka Akcyjna "Orbis" zakończyła prace restrukturyzacyjne polegające na częściowym wyodrębnieniu podmiotów gospodarczych o profilu hotelarsko-turystycznym ze znaczącą pozycją na rynku polskim w zakresie usług wyższego i średniego standardu. Rozwiązania te nie doprowadziły do powstania istotnej konkurencji w działalności hotelowej i gastronomicznej między podmiotami Spółki. Z drugiej strony, w okresie ostatnich trzech lat odnotować należy szybki rozwój inwestycji hotelarsko-turystycznych podejmowanych przez inwestorów prywatnych polskich i zagranicznych. W ocenie Urzędu prowadzi to do wzrostu poziomu konkurencji na rynkach lokalnych. W związku z zamiarem prywatyzacji Spółki "Orbis" Urząd Antymonopolowy oczekuje obecnie na informacje Ministra Przekształceń Własnościowych o rozwiązaniach proponowanych w zakresie wyboru ścieżki prywatyzacyjnej.

Inne wybrane branże. W związku z szybko rosnącym zaangażowaniem kapitałowym poszczególnych inwestorów w niektórych branżach dokonano badania stanu koncentracji przemysłu meblarskiego, przemysłu oponiarskiego i przemysłu celulozowo-papierniczego. Wnioski zebrane w trakcie tych badań będą wykorzystane przy formułowaniu opinii w kolejnych sprawach strukturalnych, jakie będą wpływały do Urzędu.

Odpowiadając na sygnały zawarte w publikacjach prasowych o postępującej koncentracji w niektórych branżach przeprowadzono również badania w sektorach:

- handel zagraniczny, gdzie badaniami objęto 51 podmiotów,
- wydawnictwa prasowe, gdzie badaniami objęto 41 podmiotów,
- dystrybucja filmów, gdzie badaniami objęto 10 podmiotów.

Nie stwierdzono jednak strukturalnych zagrożeń dla stanu konkurencji. Badania te pozwoliły natomiast na zbilansowanie poprzednio dokonanych przez Urząd zmian strukturalnych.

Ustawa o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych, nakłada na Urząd obowiązek prowadzenia rejestru posiadaczy znacz-

nych pakietów akcji (powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy) spółek znajdujących się w obrocie publicznym. Co kwartał sporządzane jest zestawienie, pozwalające na analizę aktywności wielkich inwestorów działających na rynku akcji w obrocie publicznym, a także opiniowanie zamiaru nabycia przez wielkich inwestorów pakietów akcji w spółkach dopuszczonych do publicznego obrotu, zapewniającego osiągnięcie 25%, 33% lub 50% głosów na Walnym Zgromadzeniu. Departament PA poddał analizie wszystkie projekty prospektów emisyjnych przed ich rozpatrzeniem na posiedzeniu Komisji Papierów Wartościowych.

Zaktualizowana została lista podmiotów gospodarczych, których udział w rynku przekracza 80%. Prowadzenie takiej listy jest ustawowym obowiązkiem Urzędu (art.19 ust.1 pkt.1 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym). UA opiniował także indywidualne projekty decyzji Ministra Finansów w sprawie wyłączenia podmiotu gospodarczego z obowiązku informowania Izby Skarbowej o zamiarze podwyższenia ceny umownej. W 1995 roku pozytywnie zaopiniowano 6 projektów w oparciu o kryterium pozycji podmiotu na właściwym rynku.

II. Badania stanu koncentracji na rynkach lokalnych

Na lokalnych rynkach towarowych do najistotniejszych badań należały:

- 1) uprawa buraka cukrowego (badaniem objęto 7 podmiotów).

Określono rynek produkcji nasion buraka cukrowego. Informacje wykorzystano do wydania opinii w sprawie przekształcenia Przedsiębiorstwa Hodowli Buraka Cukrowego w Ostrowcu Świętokrzyskim,

- 2) produkcja ceramicznych materiałów budowlanych (badaniem objęto 39 podmiotów).

Określono listy producentów mających pozycję monopolistyczną w zakresie produkcji niektórych ceramicznych materiałów budowlanych. Wyniki wykorzystano do wydania opinii w sprawie przekształceń podmiotów,

- 3) kompleksowa kontrola, a następnie analiza rynku drzewnego w Wielkopolsce. Wszczęcie z urzędu postępowania przeciwko Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu w sprawie nadużycia pozycji dominującej na rynku sprzedaży drewna polegającej na uprzywilejowaniu niektórych odbiorców regionalnych drewna (art. 5 ust. 1 pkt 3) Sprawa jest w toku,

- 4) Badanie rynku przedmiotowego i podmiotowego osprzętu samochodowego.

Badanie pozycji rynkowej Fabryki Osprzętu Samochodowego „POLMO” w Łodzi na rynku osprzętu samochodowego ze szczególnym uwzględnieniem gaźników. Stwierdzono, że podmiot zajmuje pozycję monopolistyczną na rynku produkcji gaźników,

- 5) Badanie zachowań podmiotów posiadających siłę rynkową w stosunkach handlowych z odbiorcami.

Badanie dotyczyło zasad dystrybucji towarów - stosowanych ulg cenowych, zawierania umów o wyłączności sprzedaży, zasad tworzenia sieci sprzedaży i stosowania oddzielnych cenników dla kooperantów. Badaniem objęto 30 podmiotów gospodarczych z terenu właściwości Delegatury w Łodzi. Wyniki badania zostaną wykorzystane przy opracowaniu planu kontroli na 1996 r. odnośnie przestrzegania przez podmioty gospodarcze przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym. Wyniki badania zostaną wykorzystane również przy opracowaniu informacji dotyczącej prezentacji decyzji Urzędu Antymonopolowego oraz wyroków Sądu Antymonopolowego wydanych w związku ze stosowaniem przez podmioty gospodarcze zasad dystrybucji towarów lub usług naruszających ustawę o p.p.m. Informacja ta zostanie rozpowszechniona wśród podmiotów gospodarczych zajmujących pozycję dominującą w regionie,

- 6) Badanie cen w warunkach ograniczonej konkurencji.

Badanie dotyczy dynamiki stosowanych cen i wyników finansowych podmiotów gospodarczych zajmujących pozycję co najmniej dominującą w regionie właściwości Delegatury w Łodzi. Badanie trwa. Wyniki badania zostaną wykorzystane przy opracowaniu planu kontroli.

III. Badania zachowań podmiotów gospodarczych na rynkach lokalnych

Przeprowadzono następujące badania rynkowe:

- 1) analizę dotyczącą rynku owocowo-warzywnego na terenie 12 gmin województwa poznańskiego i kaliskiego; badaniem objęto zarówno producentów płodów rolnych (wielkość areału upraw i wielkość produkcji poszczególnych odmian) jak i zakłady przetwórstwa owocowo-warzywnego, działające na tym terenie. Zgromadzony materiał nie potwierdził sygnałów o naruszaniu przez zakłady przetwórstwa ustawy antymonopolowej,
- 2) opracowano ankietę i przeprowadzono analizę dotyczącą rynku sprzedaży i skupu drewna na terenie dwóch wybranych nadleśnictw (Babki i Gniezno), wchodzących w skład przedsiębiorstwa Lasy Państwowe - Regionalna Dyrekcja w Po-

znaniu. Przeprowadzone badania wykazały, że ustawowe uregulowania w tej dziedzinie nie dają gwarancji ochrony i rozwoju konkurencji i wymagają zmian.

W gospodarce komunalnej przeprowadzono wiele badań stanu koncentracji na skalę lokalną.

- Analizę rynku nieczystości stałych i płynnych w rejonie Delegatury Katowice. Badaniem objęto 91 gmin.
- Badanie rynku usług komunikacji miejskiej w regionie właściwości Delegatury w Łodzi. Badaniem objęto 17 podmiotów gospodarczych.
- Badanie rynku produkcji i dystrybucji energii ciepłej w regionie właściwości Delegatury w Łodzi. Badanie trwa.

IV. Sprawowanie kontroli przestrzegania prawa przez podmioty gospodarcze przepisów o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym.

Możliwość sprawowania kontroli jaką zgodnie z ustawą posiada Urząd jest istotnym czynnikiem decydującym o skuteczności polityki antymonopolowej. Do sprawowania kontroli jest upoważniona jest zarówno Centrala Urzędu jak i Delegatury w zakresie swoich kompetencji.

Centrala Urzędu przeprowadziła kontrolę w następujących podmiotach gospodarczych:

- AEG "Mefta" S.A. w Mikołowie,
- ABB "Elta" S.A. w Łodzi,
- Fabryka Wagonów "Pafawag" we Wrocławiu,
- Thomson S.A. w Piasecznie.

Zebrano także informacje i przygotowano następujące opracowania zbiorcze:

- Analizę porównawczą efektów działalności podmiotów branży elektroenergetycznej nabytych przez koncern ABB,
- Analizę porównawczą strategii postępowania na polskim rynku koncernów ABB, Thomson i Pilkington,
- Analizę porównawczą efektów działalności spółek należących do koncernów ABB i AEG,
- Analizę funkcjonowania przedsiębiorstw zajmujących się wywozem nieczystości w Białymstoku, Radomiu, Warszawie.

Po wejściu w życie nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym zebrano informacje dotyczące spółek, które zarejestrowały się w Sądzie Rejonowym w Warszawie po 19 maja 1995 r. Działanie to ma na celu sprawdzenie w jaki sposób realizowany jest obowiązek (wynikający z art. 11 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym) zgłoszenia Urzędowi Antymonopolowemu zamiaru łączenia.

Dokonano oceny ofert koncernu Daewoo związanych z prywatyzacją FSO w Warszawie i FSL w Lublinie.

Interesującej obserwacji dokonano w sektorze ciepłowniczym.

W 1995 roku przeprowadzono ponowną analizę przedsiębiorstw zajmujących się produkcją i dystrybucją ciepła, zlokalizowanych na terenie działania Delegatury w Poznaniu; była to kontynuacja przeprowadzonej w roku ubiegłym analizy i jej celem było sprawdzenie jak po upływie roku zmieniła się sytuacja na tym rynku. Ze względu na zmianę zasięgu terytorialnego tej Delegatury liczba podmiotów objętych analizą zmniejszyła się z 41 do 26. Tegoroczna analiza potwierdziła wnioski zawarte w opracowaniu z roku ubiegłego, a mianowicie:

- 1) w wyniku zamrożenia „wyjściowej” struktury cen została utrwalona istniejąca obecnie struktura taryf i cen, a w konsekwencji trwałe zróżnicowanie warunków zakupu ciepła przez odbiorców,
- 2) wskaźnik dopuszczalnego wzrostu cen ustalany przez Ministra Finansów wciąż jest traktowany przez dostawców ciepła jako przyzwolenie na automatyczne podwyższanie cen, niezależnie od indywidualnych przesłanek ekonomicznych.

W Delegaturach przeprowadzono kontrole mające na celu sprawdzenie czy i w jaki sposób zrealizowano wydane uprzednio decyzje Urzędu.

Kontrole przeprowadzono w następujących branżach: przemysł owocowo-warzywny (produkcja rolnicza, przetwórstwo), przemysł drzewny (nadleśnictwa, w tym tartaki), energetyka, produkcja i dystrybucja ciepła, przejęcie sieci ciepłej, wodno-kanalizacyjnej, komunikacja miejska, oczyszczanie miasta, usługi komunalne, wodociągi i kanalizacja, przemysł chemiczny, transport samochodowy oraz dystrybucja prasy, Izby Aptekarskie.

Wyniki kontroli generalnie wykazały, że decyzje Urzędu Antymonopolowego są wykonywane, dodatkowo podkreśla się fakt, że tam gdzie decyzje są podejmowane na wniosek podmiotów gospodarczych, sam podmiot, uprzednio wnioskujący pilnuje czy decyzja została wykonana.

Rozdział V

Współpraca z zagranicą

W roku 1995 współpraca Urzędu Antymonopolowego z zagranicą odbywała się na wielu płaszczyznach.

I. Prace prowadzone na mocy Układu Stowarzyszeniowego między RP a Unią Europejską i w ramach prac związanych z realizacją postanowień Układu Europejskiego związane z Podkomitetem ds. Konkurencji.

W posiedzeniach Podkomitetu, oprócz ekspertów strony polskiej, tj. przedstawicieli Urzędu Antymonopolowego i polskich ministerstw, uczestniczą eksperci DG IV Komisji Unii Europejskiej z Brukseli.

III posiedzenie Podkomitetu poświęcone realizacji postanowień Art. 63 1 i, 1 ii oraz 2 Układu Europejskiego i wypracowaniu reguł stosowania konkurencji (Implementing rules) odbyło się w dniach 15-16 marca 1995 r. Uzgodniony tekst został przekazany Radzie Stowarzyszenia do zatwierdzenia.

Podkomitet ds. konkurencji uczestniczy także w opracowaniu zasad stosowania pomocy publicznej w Polsce w oparciu o standardy obowiązujące w Unii Europejskiej. Stworzenie systemu pomocy publicznej jest elementem harmonizacji i dostosowywania polskiego prawa do norm obowiązujących nie tylko w Unii Europejskiej, lecz również w krajach OECD.

IV Posiedzenie Podkomitetu, które miało miejsce od 24-26 lipca 1995 r. poświęcone było negocjacjom dotyczącym zasad stosowania przepisów w zakresie pomocy państwa w Polsce. (Art. 63 ust. 1 iii Układu). Negocjacje te są nadal prowadzone i ich zakończenie jest przewidywane w I kwartale 1996 r.

Urząd Antymonopolowy został zobowiązany przez Rząd do przygotowania założeń systemu pomocy publicznej w Polsce, a zgodnie z harmonogramem prac zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 7 lutego 1995 r. utworzony został zespół monitorujący, składający się z przedstawicieli wszystkich polskich ministerstw i urzędów centralnych (1 osoba z urzędu lub ministerstwa) obecnie: 19 osób. Prowadzi on prace mające na celu przygotowanie stałego monitorowania form i wielkości pomocy w naszym kraju.

II. Współdziałanie z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju - OECD

W 1995 r. podobnie jak w latach ubiegłych przedstawiciele Urzędu Antymo-

nopolowego uczestniczyli regularnie w posiedzeniach Komitetu Prawa i Polityki Konkurencji, a także w pracach grup roboczych nr 1, 2 i 3 Sekcji Prawa i Polityki Konkurencji OECD, prezentując w czasie obrad polskie doświadczenia.

Brali również udział w konferencjach na temat konkurencji i regulacji w przemysłach sieciowych organizowanych przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Budapeszt - maj 1995) oraz w spotkaniu ekspertów ds. konkurencji w usługach satelitarnych (Paryż-czerwiec 1995).

Pracownicy UA w 1995 r. uczestniczyli też w seminariach organizowanych przez OECD¹.

III. Współpraca ze Światową Organizacją Handlu - WTO

W związku z przystąpieniem Polski do Światowej Organizacji Handlu, przedstawiciele Urzędu uczestniczyli w sesjach i konferencjach WTO poświęconych kwestiom antydumpingu i subsydiów.

Z faktem członkostwa Polski w tej organizacji związany jest obowiązek notyfikowania przez nasz kraj legislacji w zakresie antydumpingu, subsydiów i środków wyrównawczych - projekt nowej ustawy jest obecnie dyskutowany przez odpowiednie komisje sejmowe.

Polska zobowiązana jest również do notyfikacji subsydiów, w tym subsydiów eksportowych stosowanych w naszym kraju. Obowiązek przygotowania notyfikacji wypełniany jest przez Urząd Antymonopolowy, pełniący okresowo rolę tzw. instytucji wiodącej w zakresie subsydiów. Zespół powołany przez Urząd zakończył prace przedstawiając z początkiem 1996 r. w siedzibie WTO notyfikacji subsydiów eksportowych.

IV. Współpraca z Republiką Federalną Niemiec.

Dwaj przedstawiciele Urzędu Antymonopolowego uczestniczyli w maju 1995 r. w konferencji zorganizowanej przez Bundeskartellamt nt. karteli.

Przedstawiciel UA brał także udział w konferencji zorganizowanej przez „Deutsche Stiftung fuer internationale Zusammenarbeit” w Pradze, w listopadzie 1995 r. Tematem tej konferencji był „Proces harmonizacji praw narodowych z prawem Unii Europejskiej”. Oprócz delegacji polskiej udział wzięli przedstawiciele Bułgarii, Węgier, Słowacji i Republiki Czeskiej. Prezes UA skorzystał także z konsultacji Bundeskartellamtu w sprawach nowej struktury organizacyjnej UA i proce-

¹ Patrz rozdz. VI pkt 2.

dur decyzyjnych.

V. Współpraca z Francją

W roku 1995 uzgodniono plan współpracy między Urzędem Antymonopolowym a Dyрекcją Generalną ds. Konkurencji, Ścigania Nadużyć i Ochrony Konsumenta (DGCCRF) we Francji na lata 1995 - 96. Przewiduje on udział przedstawicieli Urzędu w stażach organizowanych przez stronę francuską w zakresie konkurencji, ochrony konsumenta, pomocy państwa, a także organizację przez stronę francuską seminariów na temat prawa i ochrony konsumenta oraz polityki konkurencji.

W kwietniu ub. roku delegacja DGCCRF przebywała z wizytą w Polsce. W ramach planu współpracy w sierpniu 1995 r. dwóch pracowników Urzędu uczestniczyło w tygodniowym stażu zorganizowanym w Dyrekcji Generalnej w Paryżu. Tematyka stażu dotyczyła praktyk antykonkurencyjnych i ochrony konsumenta.

We wrześniu natomiast w Warszawie odbyło się trzydniowe seminarium prowadzone przez francuskich specjalistów z zakresu prawa konkurencji i prawa konsumenta. W seminarium z ramienia Urzędu Antymonopolowego uczestniczyły 32 osoby.

VI. Współpraca z Federacją Rosyjską

Realizując postanowienia Umowy między Rządem RP a Rządem Federacji Rosyjskiej z marca 1994 r. o współpracy w dziedzinie antymonopolowej, Urząd Antymonopolowy współpracuje z Państwowym Komitetem ds. Polityki Antymonopolowej Rosji.

W kwietniu ub. roku przedstawiciele Urzędu spotkali się w Moskwie z delegacjami rządowych agencji antymonopolowych z krajów byłego ZSRR.

W czerwcu 1995 r. Szef Komitetu złożył wizytę w Polsce, a tematem prowadzonych rozmów były kwestie demonopolizacji gospodarki, orzecznictwa antymonopolowego oraz polityka konkurencji.

We wrześniu 1995 r. w czasie wizyty Prezesa UA w Moskwie podpisana została umowa o współpracy między urzędami dwóch krajów na rok 1996 przewidująca m.in. wymianę stażystów.

VII. Współpraca z Ukrainą

Stosownie do postanowień Porozumienia o współpracy między Komitetem

Antymonopolowym Ukrainy a Urzędem Antymonopolowym Polski z grudnia 1992 r., obydwie strony dążą do realizacji postanowień Porozumienia mających na celu współdziałanie w dziedzinie polityki antymonopolowej, popierania przedsiębiorczości oraz przeciwdziałania łamaniu prawa konkurencji.

Rozdział VI

Doskonalenie wiedzy merytorycznej pracowników.

Mając na względzie konieczność stałego podnoszenia kwalifikacji swoich pracowników Urząd organizuje:

- konferencje, seminaria i narady w kraju i za granicą,
- szkolenia, seminaria, staże organizowane przez Instytucje Międzynarodowe takie jak Komisja Europejska, czy OECD,
- staże oraz stypendia udzielane przez poszczególne kraje pracownikom Urzędu.

Wśród szkoleń organizowanych przez Instytucje Międzynarodowe należy wyróżnić:

I. Szkolenia i seminaria organizowane przez Komisję Wspólnot Europejskich.

W 1995 r. w 4-tygodniowych stażach organizowanych przez Komisję Europejską uczestniczyło 5 osób z Urzędu Antymonopolowego.

W lipcu 1995 r. w Dyrekcji Generalnej IV Komisji Europejskiej przebywała na stażu 1 osoba z UA. Celem stażu było przestudiowanie decyzji Komisji i wyroków sądu oraz poznanie stanowiska Komisji w zakresie zachowań na rynku podmiotów niekomercyjnych, biorąc pod uwagę reguły konkurencji obowiązujące w Unii Europejskiej.

Na przełomie września i października 1995 r. w 2-tygodniowym stażu w DG IV w Brukseli uczestniczyły 4 osoby, które następnie odbywały 2-tygodniowe szkolenia w urzędach ds. konkurencji krajów członkowskich Unii: Szwecji, Belgii, Włoch, Austrii oraz Holandii. Tematyka szkolenia w Brukseli obejmowała zagadnienia prawa wspólnotowego w zakresie ochrony konkurencji, analizy podstawowych aktów prawnych oraz zapoznanie się z najważniejszymi decyzjami wydanymi w ostatnich latach. Druga część szkolenia odbywająca się w urzędach krajów członkowskich Unii pozwoliła na zapoznanie się z ustawodawstwem narodowym tych

krajów i wzajemnymi relacjami między prawem wspólnotowym a prawem państw członkowskich.

W 1995 r. Komisja Europejska organizowała również seminaria i konferencje, w których uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Antymonopolowego różnego szczebla.

W marcu odbyła się w Pradze konferencja poświęcona regułom konkurencji oraz stosunkom między Unią Europejską a krajami Europy Środkowo-Wschodniej. W kwietniu w Brukseli - Europejskie Forum na temat konkurencji, gdzie aktywne uczestnictwo pracowników Urzędu pozwoliło na przedstawienie dotychczasowych polskich doświadczeń.

W czerwcu w Wyszehradzie miała miejsce konferencja na temat Pomocy państwa i polityki konkurencji, w której reprezentanci Urzędu brali również udział. Podobnie jak w innych spotkaniach, w których uczestniczyli przedstawiciele urzędów antymonopolowych krajów Europy Środkowo-Wschodniej, oraz eksperci ze strony Komisji Europejskiej, spotkanie to było znakomitym forum prezentacji doświadczeń w zakresie zasad konkurencji. Bardzo interesujący dla uczestników była temat pomocy państwa.

Z inicjatywy Komisji Europejskiej odbyły się również w ubiegłym roku dwa seminaria: jedno poświęcono implementacji przepisów prawnych Unii Europejskiej do narodowego systemu prawnego, drugie - polityce w dziedzinie ochrony konsumenta w Europie Środkowo-Wschodniej.

II. Seminaria organizowane przez OECD.

Pracownicy Urzędu uczestniczyli w seminariach organizowanych przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, odbywających się zarówno w krajach członkowskich OECD jak i w krajach w okresie transformacji:

- seminarium na temat definicji rynku, pozycji dominującej i demonopolizacji, Topics on Competition Policy 13-24.02.1995, zorganizowane przez OECD Directorate for Financial, Fiscal and Enterprise Affairs, Wiedeń,
- seminarium na temat ochrony konsumentów Wiedeń 21-23.03.1995 r.
- seminarium międzynarodowe nt. porozumień pionowych. 20 - 22 listopada 1995 r. Kraków
- seminarium międzynarodowe organizowane przez OECD przeznaczone dla sędziów zajmujących się problematyką antymonopolową - Kraków, gru-

dzień 1995 r.

Seminaria te umożliwiają także pracownikom Urzędu Antymonopolowego prezentować polskie doświadczenia, aczkolwiek przede wszystkim są okazją do poznania doświadczeń krajów członkowskich OECD.

III. Szkolenia organizowane przez British Council i Know-How Fund

Także w 1995 roku pracownicy Urzędu mieli okazję uczestniczyć w stażach organizowanych przez British Council. Celem ich było m.in. zaznajomienie uczestników ze stanem zaawansowania prac nad harmonizacją Brytyjskiego Prawa Konkurencji z prawem europejskim oraz z systemem ochrony praw konsumenckich. Szkolenie odbywało się w następujących agendach rządowych i firmach: w Londynie - Office of Fair Trading, Monopolies and Mergers Commission, Department of Trade and Industry, HM Treasury Solicitors; w Birmingham - Office of Electricity Regulation i w Office of Water Services.

Kolejny staż, poświęcony regulacjom elektroenergetycznym, odbył się w Anglii i Walii i był zorganizowany przez Instytut Adama Smith'a w Londynie.

IV. Szkolenia i seminaria organizowane przez instytucje antymonopolowe USA.

Przedstawiciele Urzędu Antymonopolowego wzięli udział w seminariach organizowanych przez Federal Trade Commission oraz Department of Justice:

- marzec 1995 r. - Wiedeń - seminarium nt. ochrony konsumenta
- lipiec 1995 r. - Wiedeń - seminarium nt. konkurencji i polityki ochrony konsumenta
- październik 1995 r. - Wiedeń - konferencja poświęcona zasadom konkurencji i wymianie doświadczeń krajów Europy Środkowo-Wsch.
- październik 1995 r. - Warszawa - seminarium dla pracowników UA poświęcone metodom prowadzenia dochodzeń

W październiku 1995 r. na zaproszenie FTC oraz DOJ udało się do Waszyngtonu 2-ch pracowników Urzędu Antymonopolowego w celu uczestniczenia w 6-tygodniowym szkoleniu na temat polityki konkurencji.

Na podkreślenie zasługuje ponad 4 letnia współpraca z ekspertami amerykańskimi z Federal Trade Commission i Antitrust Division of the Department of Justice, którzy delegowani do Polski, wspierali na bieżąco działalność Urzędu Antymonopolowego swoją fachową wiedzą.

V. Inne szkolenia organizowane przez Instytucje Międzynarodowe, w których uczestniczyli pracownicy UA:

- jednodniowa konferencja organizowana przez Europejską Akademię Prawa w Niemczech w dniu 22 września 1995 r. nt. „Recent Developments in EC Law: Community State Aid and Policy”,
- Seminarium międzynarodowe w Pskowie (Rosja 16.06.-08.07.1995 r. zorganizowane przez Międzynarodowy Instytut Prawa i Bank Światowy - tematyka - „Polityka konkurencji i warunki stosowania ustawy antymonopolowej i metody postępowania”). Seminarium prowadzili wykładowcy z USA, Niemiec oraz pracownicy rosyjskiego Komitetu Antymonopolowego.

VI. Inne szkolenia organizowane w kraju.

Do istotnych szkoleń mających miejsce w 1995 r. należy zaliczyć:

- Seminarium na temat brytyjskich urzędów regulacji i roli Komisji ds. Monopoli i Połączeń (12.01.1995 r. Warszawa)
- szkolenie poświęcone ustawie o zamówieniach publicznych (25 - 26 maja 1995 r. Warszawa, zorganizowane przez UA)
- szkolenie dotyczące zmian w ustawie z 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym (21.06.1995 r. Warszawa, zorganizowane przez UA)
- szkolenie nt. „Podstawowych umiejętności z zakresu biznesu” (11.09-17.09.1995 r. w Rytrze, zorganizowane przez Price Waterhouse LLP na zlecenie Ministerstwa Przekształceń Własnościowych)
- Seminarium szkoleniowe „Jednolity Rynek Wewnętrzny I, II” zorganizowane w ramach działalności filialnej Europejskiego Instytutu Administracji Publicznej w Maastricht prowadzonej przez Fundację Studiów Europejskich - Instytut Europejski w Łodzi na zlecenie Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej oraz Pomocy Zagranicznej URM.
- Seminarium szkoleniowe - „Polityka Przemysłowa RFN - cele i instrumenty” zorganizowane w Ministerstwie Przemysłu i Handlu przez Urząd Rady Ministrów - Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej.
- Seminarium dotyczące prawa energetycznego w Polsce zorganizowane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Fundusz PHARE - pomoc finansowa Unii Europejskiej przyczynił się w istotnej mierze do doskonalenia wiedzy merytorycznej pracowników Urzędu Antymonopolowego. Dzięki tej pomocy finansowej można było zrealizować szkolenia pracowników Urzędu zarówno w Polsce, jak i za granicą, dokonano zakupów literatury fachowej oraz jej tłumaczeń.

Fundusz ten umożliwił również finansowanie opracowań wykonanych przez polskie i zagraniczne firmy prawnicze, m.in. opracowanie reguł konkurencji stosowanych w poszczególnych gałęziach gospodarki polskiej zharmonizowanych z regułami konkurencji Unii Europejskiej, założenia systemu prawnego, ochrony konsumenta w krajach UE, kwestie pomocy publicznej w Polsce, orzecznictwa antymonopolowego w krajach Wspólnoty Europejskiej itp.

Rozdział VII

Polityka informacyjna UA

W 1995 roku Biuro Prasowe Urzędu Antymonopolowego pod kierownictwem rzecznika prasowego kontynuowało realizację zadań, nakreślonych w latach poprzednich, poszerzając jednak ich zakres. Szczególnie dużo uwagi przywiązywano do popularyzacji noweli ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym (w tym przede wszystkim spraw wynikających ze zmian w art. 11, dotyczącym połączeń podmiotów gospodarczych). Tematowi temu poświęcono kilka szkoleń dla pracowników UA oraz konferencji prasowych. Tematy innych konferencji prasowych, zorganizowanych w UA, odbywających się przeciętnie raz na dwa miesiące, dotyczyły najczęściej konkretnych decyzji, wydanych przez UA w sprawach prowadzonych np. przeciwko Telekomunikacji Polskiej S.A., Spółce Sony-Poland, Spółce Polskie Książki Telefoniczne itd.

Podobnie jak w latach ubiegłych, również w roku bieżącym, Urząd Antymonopolowy był organizatorem lub współorganizatorem kilku konferencji międzynarodowych i seminariów w tym m.in. n.t.: „Reguł Konkurencji a Regulacji w Wybranych Sektorach - Usługi Pocztowe i Telekomunikacyjne” oraz polsko-francuskiego seminarium poświęconego problemom związanym z „Prawem konkurencji i Prawem Konsumenta”.

Urząd Antymonopolowy współpracuje z wieloma uczelniami wyższymi. Pra-

cownicy Urzędu występują z wykładami dla studentów, poświęconymi szeroko rozumianej problematyce antymonopolowej. Biuro prasowe na stałe okazuje pomoc w udostępnianiu studentom literatury oraz udzielaniu im wszelkiej informacji n.t. związane z konkurencją.

W dalszym ciągu, już trzeci rok, wydawany jest Biuletyn Urzędu Antymonopolowego, zawierający m.in. przykłady orzecznictwa antymonopolowego oraz informacje z zakresu ochrony konsumentów, ustawodawstwa, harmonizacji prawa polskiego z prawem obowiązującym w Unii Europejskiej. W 1995 roku opublikowano ponadto Biuletyny w wersji angielskiej (numery czwarty, piąty i szósty) oraz w wersji rosyjskiej (numery pierwszy, drugi, trzeci i czwarty).

Harmonizacji polskiego prawa z ustawodawstwem Unii Europejskiej poświęcono również wydawnictwo składające się z zestawu około trzydziestu tomów, publikowanych w podziale branżowym, ukazujących się sukcesywnie przez cały rok. Kolejne tomy będą ukazywały się także w przyszłym roku. Publikacja ta jest efektem przyjętego przez UA programu działań podjętych na rzecz harmonizacji polskiego prawa antymonopolowego z regułami konkurencji Unii Europejskiej, realizowanego w oparciu o fundusz PHARE. W ramach tego zrealizowano 6 projektów poświęconych prezentacji i analizie takich tematów jak: Wybrane narodowe ustawy antymonopolowe, Podstawowe orzecznictwo antymonopolowe organów Wspólnot Europejskich, Reguły konkurencji a wybrane rodzaje porozumień, Konkurencja a regulacja w wybranych dziedzinach, Procedury antymonopolowe i ponadnarodowe reguły konkurencji. Autorami opracowań poszczególnych tematów tych projektów są wybitni naukowcy - prawnicy i ekonomiści - pracownicy polskich i zagranicznych placówek naukowych.

We współpracy z Federacją Konsumentów UA wydał również 2 komplety podręczników (ćwiczenia dla uczniów oraz materiały dla nauczyciela dla klasy 6 szkoły podstawowej i I klasy liceów ogólnokształcących) pod wspólnym tytułem „Jestem konsumentem”. Stanowią one propozycję wprowadzenia elementów edukacji konsumenckiej w szkołach w ramach godzin wychowawczych.

Nie zapomniano także i o dorosłych konsumentach. Z myślą o nich, wspólnie ze Stowarzyszeniem Konsumentów Polskich i Federacją Konsumentów, opublikowano 11 rodzajów ulotek, poświęconych problemom związanym z ochroną konsumentów p.t. „ABC konsumenta”. Obydwie ww. publikacje dotyczące spraw konsumenckich finansowane były ze środków PHARE.

Urząd Antymonopolowy wydał także w 1995 roku pozycję „Prawo Konku-

rencji we Wspólnotach Europejskich". Przepisy o pomocy publicznej (stan prawny na dzień 31 grudnia 1989). Koszt tłumaczenia oraz koszt publikacji został pokryty z funduszu PHARE).

Wszystkie w/w wydawnictwa cieszą się ogromnym zainteresowaniem.

Biuro Prasowe Urzędu Antymonopolowego ma stałe kontakty z grupą dziennikarzy interesujących się problematyką antymonopolową, którym na bieżąco przekazuje informacje, wyjaśnienia, dla których organizuje wywiady z przedstawicielami UA. W 1995 roku kierownictwo oraz rzecznik prasowy UA udzielili przedstawicielom mediów kilkudziesięciu wywiadów.

Z drugiej strony, mając świadomość, iż środki masowego przekazu są ważnym źródłem informacji w sprawach naruszania interesów konsumenta, praktyk monopolistycznych, aktów nieuczciwej konkurencji, w Biurze Prasowym UA przeprowadzana jest codzienna analiza informacji prasowych. Wykorzystywanie tych informacji przez UA jest jednym ze sposobów obserwacji realiów przekształcającej się gospodarki.